

darmkanaal en de larfjes boren zich vandaar in hunne lichaamsholte.

- p. 54 regel 16 v. b. staat : m, lees m_1 .
 p. 58 „ 9 v. b. „ Kükendal, lees Kükenthal.
 p. 58 „ 15 v. b. „ paläartkischen, lees paläarktischen.
 p. 59 „ 13 v. o. „ 1907, lees 1895.
 p. 61 „ 13 v. o. „ t-m, lees r-m.

Amsterdam, N. Amstellaan 174; Jan. 1945.

Bradycellus Sharpi Joy, een nieuwe Carabide voor de Nederlandsche Fauna

door

P. J. BRAKMAN.

Bij de bestudeering van het prachtige nieuwe Fransche Carabidenwerk van Jean-
nel (Coléoptères Carabiques I en II, Faune de France nos. 39 en 40, 1941 en 1942)
vielen mij de vindplaatsopgaven van bovengenoemde soort op: kusten van het Kanaal
en van den Atl. Oceaan vanaf Boulogne tot aan de Loire, Engeland en Ierland. Het
kon immers zeer goed mogelijk zijn, dat een soort, die zoo ver noordelijk aan de Kanaal-
kust voorkomt ook, via België, onze kusten bereikt. Een revisie van mijn *verbasci*-
materiaal deed mij daarna vermoeden, dat mijn geheele materiaal van deze soort, ge-
vangen op Walcheren (Oostkapelle V-1939, 6 exx. gezeefd uit afgevallen blad in de
bosschen achter de duinen) tot *Sharpi* behoorde en dat *verbasci* in mijn collectie niet
vertegenwoordigd was. Toen de heer Brouerius van Nidek mij daarna enkele
echte *verbasci*-exemplaren uit zijn collectie ter kennisname toezond, kreeg ik zekerheid,
dat al mijn bovengenoemd materiaal tot de nieuwe soort *Sharpi* behoort. Deze is zeer
nauw verwant aan *verbasci*, doch laat zich vrij gemakkelijk als volgt onderscheiden:

verbasci Duft.

Gevleugeld. Basis van het halsschild aan de achterhoeken sterk naar voren gebogen,
de achterhoeken zeer stomp, niet uitstekend. De zijden van het halsschild voor de
achterhoeken zeer weinig uitgebogen, de basis weinig of niet smaller dan de voorrand.
De randgroef van het halsschild zet zich op de basis voort, de basis daardoor over
 $\frac{1}{4}$ van de breedte gerand. Dekschilden naar achteren weinig verbreed, roodgeel tot
roodbruin van kleur. De penis is korter dan bij *Sharpi*, het apicale deel geleidelijk
versmald, toegespitst.

Sharpi Joy.

Ongeveugeld. Basis van het halsschild aan de achterhoeken minder sterk naar voren
gebogen, de achterhoeken duidelijk, als een kleine spits uitstekend. De zijden van het
halsschild voor de achterhoeken zeer duidelijk uitgebogen, de basis duidelijk smaller
dan de voorrand. De randgroef van het halsschild eindigt bij de achterhoeken, de
basis totaal ongerand. Dekschilden naar achteren duidelijk verbreed, steeds donker
zwartbruin van kleur. De penis is langer, het apicale deel plotseling versmald, aan
den top afgerond.

Het zou interessant zijn te weten of de nieuwe soort, in 1912 uit Engeland beschre-
ven, tot dusver slechts algemeen over het hoofd werd gezien en nog noordelijker aan
onze kust, event. de Duitse Noordzeekust, voorkomt of dat Zeeland de uiterste
noordgrens van haar verspreidingsgebied vormt. Een onderzoek van het *verbasci*-
materiaal der diverse collecties kan hierin licht brengen.

Nieuw en St. Joosland, Juli 1944.

De lotgevallen der collecties Wasmann en Schmitz

door

G. L. VAN EYNDHOVEN

Er is goed nieuws omtrent de heroemde mierencollectie van wijlen Pater Erich
Wasmann S.J., welke in het Natuurhistorisch Museum te Maastricht werd be-
waard en in 1943 naar Duitschland werd overgebracht. Zij is te Berlijn in goede
conditie teruggevonden en na een uitstедigheid van $2\frac{1}{2}$ jaar behouden in Maastricht
teruggekeerd. Het eerst ontving de Redactie deze heugelijke tijding van Drs. P. J.
Bels, die een tweetal krantenberichten uit Limburg zond, welke voor het archief

der Vereeniging waren bestemd. Thans is ook in het Natuurhistorisch Maandblad van 31 October een artikel hieraan gewijd.

De krantenberichten zijn in zooverre onjuist, dat daarin vermeld wordt, dat ook de collectie Phoriden van Pater H. Schmitz S.J., eveneens van internationale vermaardheid, zou zijn teruggebracht. Dit is niet het geval. Wel bestaat er groote kans, dat ook deze verzameling behouden is en zal terugkeeren. Moge dit spoedig een feit zijn.

Door bevoegde pen zal over eenigen tijd uitvoerig worden bericht omtrent wat men in Limburg noemt „de mierenroof”. Vooruitlopend hierop wil ik in het kort den gang van zaken weergeven:

In Maart 1943 vervoegden zich aan het Natuurhistorisch Museum te Maastricht Prof. Bischoff en O. May, die de beide bovengenoemde collecties opeischten op grond van de bewering, dat zij door Duitse Jezuitenpaters waren bijeengebracht en derhalve Duitsch bezit waren! Dat de beide geestelijken hun collecties vrijwel geheel in Limburg hadden bijeengebracht en dat dit materiaal derhalve onverbrekkelijk met Limburg was verbonden, werd eenvoudig genegeerd. Bovendien zou men de collecties in Berlijn „veiliger” kunnen bewaren!!

Alle protesten, zelfs van den N.S.B.-burgemeester van Maastricht, mochten niet baten; aan het officieele bevel viel niet te ontkomen en op een kwaden dag werden de collecties weggevoerd. Er was weinig hoop ze ooit terug te zien, vooral toen de bombardementen en de beschietingen, welke Berlijn te verduren kreeg, steeds heviger werden.

Desondanks is de collectie Wasmann onbeschadigd in het hartje van Berlijn teruggevonden en wel in de bunkers onder het Entomologisch Instituut, vlak bij het Rijksdaggebouw. De man, wien de eer toekomt haar daar te hebben opgespoord, is Major John Wendell Bailey, professor in de vergelijkende anatomie aan de universiteit te Richmond Va. (U.S.A.), een verdienstelijk bestrijder van de vlektyphus en thans verbonden aan het 9e Amerikaansche leger. Niet alleen heeft hij de verzameling ontdekt, hij heeft haar tevens onder zijn persoonlijke leiding naar Maastricht teruggebracht en haar aan het Museum overgedragen. De collectie werd hem in Berlijn uitgeleverd door denzelfden Prof. Bischoff, die haar destijds onder zijn bescherming meende te moeten nemen.

Als het Prof. Bailey nu nog gelukt ook de collectie Schmitz te bemachtigen, dan zal hij zich ten volle voor al zijn moeite beloond zien. Nederland heeft wel veel verplichtingen jegens dezen geleerde.

De collectie Wasmann is niet slechts belangrijk om de mieren en termieten, die zij bevat, doch tevens om de uitgebreide verzameling mieren- en termietengasten (insecten van allerlei orden, mijten, enz.), die daarin is opgenomen.

De collectie Phoriden van Pater Schmitz is eveneens uniek, daar slechts zeer enkelen zich met de studie van deze uiterst kleine Diptera bezighouden.

Onderstaande literatuur kan belangstellenden nog meer gedetailleerd inlichten:

[Anon.], The Rape of the Ants. Time, the weekly newsmagazine, 20.XI.1944.

W[aage], [G. H.], De mierenroof. Natuurh. Maandbl. Limburg, XXXIV, No. 1/2, 31.I.1945, p. 3—4.

[Anon.], De collectie Wasmann. Beroemde mieren-verzameling terug. Gazet v. Limburg, 29.IX.1945.

[Anon.], [Mieren-collectie Wasmann teruggekeerd]. Limb. Dagbl. 2.X.1945.

C[remers], [Jos.], De collectie Wasmann repatrieert. Natuurh. Maandbl. Limburg, XXXIV, No. 9/10, 31 Oct. 1945, p. 36, m. foto.

Haarlem, Eindhovenstraat 36, 3 Nov. 1945.

Moderne sport met insecten

door

D. MAC GILLAVRY.

In het boek van Adam Scharrer: Vaterlandslose Gesellen, 1930, Agis-Verlag, Wien-Berlin, vind ik op p. 232 eene opmerking over de paardeluis. De hoofdpersoon van den roman verhaalt daar, hoe eenige Duitse soldaten, tijdens den vorigen wereldoorlog, in Warschau de verveling verdrijven op verschillende manieren. Een van die amusements is het volgende:

„Es ist so schwer, hier Abwechslung zu finden. Man weiss, dass eine Pferde-laus auf eine Menschenlaus losgeht und amüsiert sich bei diesem Ringkampf”.